

BLOGI

Eduskunta valvoo Suomen Pankkia

7.10.2011 • BLOGI • TUOMAS VÄLIMÄKI

Eurojärjestelmän keskuspankkien toteuttamat poikkeukselliset toimet rahapolitiikan välittymisen turvaamiseksi häiriintyneillä markkinoilla ovat herättäneet kysymyksiä keskuspankkien valvonnasta. On mm. vaadittu Euroopan keskuspankin (EKP) arvopaperimarkkinoita koskevan osto-ohjelman alistamista parlamentaariseen valvontaan. Kuntien takauskeskuksen johtaja Heikki Niemeläinen ehdotti Helsingin Sanomien vieraskynäpalstalla 2.10.2011, että Suomen Pankin tulisi hakea eduskunnan tappiontakaus edellytyksenä osallistumiselleen EKP:n osto-ohjelmaan. Niemeläisen ehdotus ei kuitenkaan ole sopusoinnussa EU:n perustamissopimukseen kirjatun Euroopan keskuspankin itsenäisyyden kanssa.

Eurojärjestelmä, joka muodostuu EKP:sta sekä euromaiden kansallisista keskuspankeista, toteuttaa yhtä ja yhteistä rahapolitiikkaa koko euroalueelle. Euroalueen rahapoliittiset päätökset tekee EKP:n neuvosto, joka koostuu EKP:n johtokunnan jäsenistä sekä kansallisten keskuspankkien pääjohtajista.

Rahapolitiikan toimeenpanosta vastaavat pääasiassa kansalliset keskuspankit. Yhteinen rahapolitiikka tarkoittaa, että rahapoliittiset toimet ovat ehdoiltaan yhdenmukaisia ja tasavertaisia koko euroalueella, eikä kansallisilla keskuspankeilla ole oikeutta soveltaa maakohtaisia poikkeamia luotto- tai ostoehdoissa. Kansallisilla keskuspankeilla ei myöskään ole oikeutta pidäytyä EKP:n neuvoston rahapoliittisten päätösten toimeenpanosta.

Koska EKP:n neuvosto päättää yhteisen rahapolitiikan ehdot, eurojärjestelmä kokonaisuudessaan jakaa rahapolitiikan tuotot ja riskit. Käytännössä tuottojen jaossa sekä riskienkannossa sovelletaan normaalisti kansallisten keskuspankkien osuuksia EKP:n pääomasta. Euromaiden joukossa Suomen osuus EKP:n pääomasta on 1,8 prosenttia.

Keskuspankkien itsenäinen asema rahapolitiikan harjoittamisessa pohjautuu käytännön kokemusten ja taloustutkimuksen osoittamiin hyötyihin. Eu-

rojärjestelmän osalta itsenäisyyttä edellytettiin jo Maastrichtin sopimuksessa 1992. Sopimuksen mukaan EKP:n neuvoston jäsenet eivät saa ottaa vastaan ohjeita kansallisilta hallituksilta tai parlamenteilta. Tämä itsenäisyys koskee korkopoliitikan lisäksi myös kaikkia muita rahapoliittisia toimia.

Rahapolitiikan päätöksenteon itsenäisyyteen kuuluu erottamattomasti keskuspankin avoimuus ja tilivelvollisuus. Suomen Pankin osalta tilivelvollisuus toteutuu eduskunnan kautta. Suomen Pankin parlamentaarista valvonnasta ensisijaisen vastuun kantaa kansanedustajista koostuva eduskunnan pankkivaltuusto, jonka pankki pitää jatkuvasti informoituna sekä rahapoliittisista toimenpiteistä että pankin taloudellisesta tilasta, riskeistä ja riskienhallintajärjestelmästä. Pankkivaltuuston ohella Suomen Pankin toimintaa valvovat myös eduskunnan valitsevat tilintarkastajat. Eduskunnassa pankkivaltuusto raportoi pankin toiminnasta talousvaliokunnalle. Tämän raportoinnin lisäksi järjestetään säännöllisesti kuulemistilaisuuksia, joissa vastataan edustajien kysymyksiin.

Keskuspankkitoimintaan sisältyy väistämättä riskejä, joista perinteisesti suurimpia ovat olleet valuuttavarantoon liittyvät valuuttakurssiriskit. Korko- ja luottoriskeillä on myös merkitystä. Riskienhallinnassa on mukana myös eurojärjestelmän rahapolitiikan poikkeuksellisiin toimiin liittyvät riskit. Suomen Pankki on nykyiset riskit huomioiden edelleen riittävästi pääomitettu. Lisäksi on huomattava, että Suomen kuuluminen euroalueeseen on tähän mennessä lisännyt keskuspankkitoiminnan tuottoja huomattavasti enemmän kuin aiheuttanut kustannuksia. Tarkempaa analyysiä keskuspankkitoiminnasta ja sen riskeistä on julkaistu viimeisimmässä Suomen Pankin [Euro & talous -julkaisussa \(E&t 4/2011\)](#).

KIRJOITTAJA

Tuomas Välimäki toimistopäällikkö, markkinaoperaatioiden toimisto, Pankkitoimintaosasto.
EKPJ:n markkinaoperaatioiden komitean jäsen.

[Tuomas.Valimaki \(at\) bof.fi](mailto:Tuomas.Valimaki(at)bof.fi)

AVAINSANAT:

- [Suomen Pankki](#)